

PILDO MOKINYS**MOKINIO KODAS**

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

vieta
lipdukui
su kodu

**DIAGNOSTINIS TYRIMAS
III GIMNAZIJOS KLASĖJE
HUMANITARINĖ DALIS**

LENKŲ KALBA**Instrukcija mokiniui**

- Patikrink, ar egzamino testas susideda iš 12 puslapių (1–22 užduotys). Jeigu trūktų lapų ar būtų kitokių trūkumų, pranešk mokytojui.
- Šiame puslapyje įrašyk savo mokinio kodą, PESEL numerį ir prilipdyk lipduką su kodu.
- Atsakymų lape įrašyk savo mokinio kodą ir PESEL numerį, užpildyk ženklų matricą ir prilipdyk lipduką su kodu.
- Atidžiai skaityk visus tekstus ir užduotis. Spręsk užduotis pagal nurodymus.
- Uždavinių sprendimus rašyk tušinuku arba plunksna juodos spalvos tušu/rašalu.
- Egzamino teste yra skirtingo pobūdžio užduočių. Jų sprendimus žymėk atsakymų lape šitaip:

- pasirink vieną iš pateiktų atsakymų ir nuspalvink langelį su jį atitinkančia raide, pvz., jeigu pasirinkai atsakymą A, žymėk šitaip:

■	B	C	D	E
---	---	---	---	---

- pasirink tinkamą atsakymą ir nuspalvink langelį su jį atitinkančiomis raidėmis, pvz., jeigu pasirinkai atsakymą FP arba NT, žymėk šitaip:

PP	PF	■	FF	arba	TT	TN	■	NN
----	----	---	----	------	----	----	---	----

- informacijai, pažymėtai tinkama raide, pritaikyk informaciją, pažymėtą skaičiumi arba raide ir nuspalvink tinkamą langelį, pvz., jeigu pasirinkai raidę B ir skaičių 1 arba raides NB, žymėk šitaip:

A1	A2	■	B2	arba	TA	TB	TC	NA	■	NC
----	----	---	----	------	----	----	----	----	---	----

- Žymėdamas atsakymus, stenkis neklysti, bet jeigu suklysi, klaidingai pažymėtą atsakymą apibrėžk ir pažymėk kitą, pvz.:

○	■	B	C	■	E
---	---	---	---	---	---

- Atvirųjų užduočių atsakymus rašyk paskirtoje vietoje įskaitomai ir tvarkingai. Klaidas perbrauk.
- Spręsdamas užduotis, gali pasinaudoti puslapiu, pavadintu **Juodraštis**. Užrašai juodraštyje nebus tikrinami ir vertinami.

Sėkmės!**PILDO PRIEŽIŪROS
TARNYBA**
 disleksija
2012 LAPKRITIS

**Darbo laikas:
90 minučių**

**Užduočių rinkinyje yra tekstų,
kuriuos turi skaityti mokytojas
pagalbininkas**

GH-PL1-125

Perskaityk tekstą ir atlik 1–7 užduotis

GERESNĖS PASAKOS

„Skaitykite, vaikučiai, mokykitės, kaip negeriesiems būna blogai” – taip savo pasakas vaikams *Auksinė stebuklingoji lazdelė* pradėjo Heinrich Hoffmann*. Tada pasakos turėjo auklėti ir taisyti. Iš degtukais žaidžiančios mergaitės lieka „sauja pelenų”. Storulis berniukas, kuris nenorėjo valgyti sriubos, miršta.

Stanislavo Jachovičiaus (Stanisław Jachowicz)* kūrinuose yra vaikų blogų, kvailų, tinginių, bet yra ir protingų, pamaldžių, paklusnių. Pirmieji baudžiami, antrieji apdovanojami. Suaugusieji juos išpėja ir atskaito jiems pasakėčių moralus. Visa tai lyg ir teisinga ir paneigti to neįmanoma, tačiau... kaip perteikti vaikui tokį pažodinį, nepasakišką pasaulį?

Šiuolaikiniuose senųjų pasakų variantuose blogio visai nėra, pasaulis labai paprastas. Sušalusią degtukų pardavėją nuo šaligatvio pakelia geri žmonės ir pasiima į šiltus namus. O karalius su naujais drabužiais, nors ir pasirodo esąs nuogas, tačiau tai suvokęs prapliumpa juoku ir ilgai juokiasi sykiu su pavaldiniais.

Dabar knygynuose galima nusipirkti kelias *Alisos stebuklų šalyje* versijas. Visos sutrumpintos. Iš *Muminukų* padarytas komiksas. Ir nors grafinis veikėjų pavidalas išlikęs toks pat, kažkur dingusi pasakiška pasauli kurianti kalba. Apie tai, kad žodžio užduotis – sukurti pasaulį, kurį piešinys tegali pailustruoti, tų knygelių leidėjai, regis, bus pamiršę. Iliustracijos puikios, o pasakų esmė suvokiama vien kaip veiksmas, pasakojamas trumpai ir bet kaip.

Knygoje slypinti staigmena jau nėra žodis. Staigmena – tai žaislas. Yra knygų – pūkuotų meškiukų namelių, knygų – užrakinamų, prikimštų dėžučių, pilnų staigmenų, lyg šokoladiniai kiaušiniai. Tos pasakos neturi autorių. Ir gerai. Nėra kuo girtis.

O ką apie pasakų perdirbimus mano šiuolaikinių kūrinių vaikams autoriai?

Jerzy Ficowski: *Kaip negalima sutrumpinti muzikinio kūrinio, taip negalima sutrumpinti jokio kito meno kūrinio. O pasakos yra meno kūriniai – kartais žinomo, o kartais nežinomo, anoniminio autoriaus. [...] Pasakos negalima sutrumpinti, bet ją labai lengva sugadinti, kaip dažnai atsitinka nesąžiningiems leidėjams. Pasaka tada yra beginklė, ji žūsta.*

Joanna Kulmowa: *Tiesą sakant, man tai galvoje netelpa. Joks geras rašytojas nekirstų šakos, ant kurios sėdi. Šakos – per mažai pasakyta. Tie perdirbinėtojai kaip kirminai graužia pačias kultūros šaknis. Ką gi, proga pati pasitaiko: [...] leidėjai, lobstantys iš to, kad palengvina gyvenimą tinginiams ir pusiau analfabetams, nusprendė sumenkinti tokius rašytojus, kaip Barry, Milne, Lewis Carroll* iki disnėjiškų vaizduotojų lygio.*

Piteris Penas ir Alisa, tapę bjauriasnukiais komiksų veikėjais, [...] laukia lėkšto komentaro. Ir dingsta grožinės literatūros žavesys. Išsisklaido su tekstelio dėmeliu. Valio virškintojams! [...] Sutrypti stilių! Sumindžioti gražų žodį! Pasivyti prasčiokišką televiziją, pralenkti primityvų filmą! [...] Negalima atimti iš vaikų teisės dvasiškai tobulėti. Pasakykime NE uždarbiautojams-rajūnams.

Maciej Wojtyzsko: *Neatleistina tai [...], kad populiariant kūrinį prarandama jo dvasia. Kita vertus, suprantu, kad vyksta tam tikras žaidimas su mitu – staiga pamatome, kad „Raudonkepuraitė” reklamuoja šokoladukus. Ir kaip sunku pykti ant upės, kad teka, taip sunku pykti, kad kultūra ir papročiai keičiasi. To nieks nesulaikys. [...]*

[Tačiau] jeigu vartotojui norima įpiršti knygą, kuri tik apsimeta esanti knyga, tai jis turi gintis. Juk išleidžiama ir daug gražių, vertingų, puikiai iliustruotų knygų. Nelengva atskirti grūdus nuo pelų. Tiesiog turime atidžiau rinktis.

Pagal: Magdalena Strzałkowska, *Lepsze bajki*, „Polityka” 1999, nr 4.

* Heinrich Hoffmann, Stanisław Jachowicz, Barry, Milne, Lewis Carroll – kūrinių vaikams autoriai.

1 užduotis

Teksto *Geresnės pasakos* autorės nuomonę apie šiuolaikinius žinomų pasakų variantus išreiškia sakiny

- A. *Pasakos negalima sutrumpinti, bet ją labai lengva sugadinti*
- B. *O pasakos yra meno kūriniai – kartais žinomo, o kartais nežinomo, anoniminio autoriaus.*
- C. *Knygoje slypinti staigmena jau nėra žodis.*
- D. *Juk išleidžiama ir daug gražių, vertingų, puikiai iliustruotų knygų.*

2 užduotis

Kuris teiginys – tai argumentas, pagrindžiantis tezę, jog šiuolaikinėse knygose *staigmena jau nėra žodis* ?

- A. Archainę pasakų kalbą reikia pakeisti šiuolaikiškesne.
- B. Pasakose vaizduojamas pasaulis yra idealizuotas.
- C. Pasakos privalo baigtis moralu.
- D. Pasakų esmė suvokiama vien kaip trumpai pasakojamas veiksmas.

3 užduotis

Ką mano Maciej Wojtyczko apie reklamas su pasakų veikėjais?

- A. Pripažįsta, kad jų yra.
- B. Jo tai nedomina.
- C. Jis yra jų šalininkas.
- D. Mano, kad jos žalingos.

4 užduotis

Magdalena Strzałkowska tekste citavo šiuolaikinius knygų vaikams autorius, norėdama

- A. **įtikinamai pagrįsti savo požiūrį.**
- B. **populiarinti jų meninius pasiekimus.**
- C. **pristatyti nuomones, priešingas savo nuomonei.**
- D. **suteikti savo tekstui humoristinį pobūdį.**

5 užduotis

Neologizmas *bjauriasnukis* sudarytas analogiškai kaip žodis

- A. darbymetis.
- B. laikrodis.
- C. raudonplaukis.
- D. geranoriškas.

ĮRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

6 užduotis

Kurį šalutinį sakinį reikia prijungti prie pateikto sakinio, kad gautume teisingą teiginį?

Mažybiniai žodžiai sakinyje <i>Išsisklaido su tekstelio dėmeliu</i> pavartoti, siekiant _____	1. atkreipti dėmesį į teksto apimties mažumą modifikuotose pasakose.
	2. pritarti pasakų tekstuose daromiems pakeitimams.
	3. piktybiškai pakomentuoti pakeitimus autorių tekstuose.
	4. pasakojimo kalbą pritaikyti prie pasakų skaitytojų amžiaus.
	5. pabrėžti simpatiją vaikams skirtų kūrinių perdirbinėtojams.

Iš pateiktų atsakymų pasirink tinkamą.

- A. Visuose pasakymuose informacijos yra teisingos.
- B. Tik 2 ir 5 pasakymuose informacijos yra teisingos.
- C. Tik 4 pasakyme informacijos teisingos.
- D. Tik 1 ir 3 pasakymuose informacijos yra teisingos.

7 užduotis

Posakis *atskirti grūdus nuo pelų* Maciejaus Wojtyszkos pasisakyme reiškia

- A. kantriai atlikti sunkų ir beprasmišką darbą.
- B. atskirti kas vertinga, o kas nevertinga.
- C. pasirinkti ką nors naujoviška iš to, kas pasenę.
- D. nugalėti visus sunkumus.

IRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

Perskaityk tekstą ir atlik 8–11 užduotis

MAŽASIS PRINCAS GRĮŽO (ištraukos)

Antroji sutikta planeta niekuo nepriminė pirmosios. Visą jos erdvę užpildė didžiulės, įvairiaspalvės, šviečiančios lentos. Jų buvo tiek, kad vos galėjai praeiti.

„Tai dar blogiau už baobabus¹“, pagalvojo Mažasis Princas.

– Leisk man atspėti – sušuko už jo stentoro² balsas. – Norėtum turėti pakabą prailgintam lietpalčiui!

Mažasis Princas atsisuko. Žmogus languotu kostiumu ir kaklaraiščiu su animacinių piešinių veikėjais plačiai šypsojosi, rodydamas akinančio baltumo dantis.

– Man nereikia pakabos prailgintam lietpalčiui.

– Na, na, tik nemokyk seno reklamų specialisto, kaip reklamuoti. Patikėk, po kelių savaičių niekas – sakau tau: niekas nežengs žingsnio be pakabos prailgintam lietpalčiui. [...]

– Mane domina tigrai.

– Tigrai?

Reklamos specialistas pasikrapštė galvą.

– Kiek dirbu šioje srityje, niekada neteko vykdyti reklamos kampanijos tigrų tema. [...] Apgailestauju, mano mažyti, bet negalėsiu tau padėti. Mano tigrų atsargos šiuo metu pasiekusios nulinį tašką. Nei vieno negaliu tau pasiūlyti. [...]

– Nenoriu tigrą – paaiškino Mažasis Princas – jau turiu vieną. Ir noriu jo atsikratyti. Ir čia reklamos specialisto veidas nušvito.

– O, tai visai kas kita! Pakanka praveisti kampaniją, ir žmonėms įrodyti, kad dabar madingi tigrai. Įsivaizduoju ją kaip didžiulę akciją, pasaulio mastu, panaudojant visas priemones, dalyvaujant populiariausioms ekrano žvaigždėms, su išankstiniais pranešimais laikraščiuose, demonstravimu televizijoje [...]. Tuoj visi bus įsitikinę, kad be tigro gyvenimas nieko nevertas, užtikrinu. Tigrus pirks kaip šviežias bandeles, o žmonės juos plėš vienas kitam iš rankų. [...] O kur iš tiesų galima panaudoti tigrus? [...]

– Niekur. Ėda avinėlius, o likusią dienos dalį miega.

– Tai nieko. Lengviau parduoti visiškai nenaudingą daiktą. Kuo labiau sėda dulks ant daiktų, tuo labiau žmonės juos kaupia. Perka jų galybes vien tam, kad galėtų pasigirti ar pakankinti kaimyną.

Jean-Pierre Davidts, *Mały Książę odnaleziony*, tłum. Joanna Guze, Warszawa 2000.

¹ baobabas – didžiulis ilgaamžis medis, kurio kamieno apimtis siekia 45 m, auga Afrikoje, atogrąžų savanose

² stentoro balsas – labai stiprus balsas; pavadintas pagal vieno Homero “Iliados” herojaus Stentoro vardą.

[258 žodžiai]

8 užduotis

Planeta, į kurią atvyko Mažasis Princas, buvo pilna

- A. rožių.
- B. baobabų.
- C. reklamų.
- D. tigrų.

9 užduotis

Mažojo Princo pašnekovo pirmojo pasakymo tikslas yra

- A. padėti berniukui suvokti sutiktos planetos kitoniškumą.
- B. paskatinti berniuką užmegzti su juo draugystę.
- C. išpildyti slapčiausią berniuko svajonę.
- D. sudominti berniuką pirkinio pasiūla.

10 užduotis

Žmogus su kostiumu nori padėti Mažajam Princui atsikratyti tigrą, nes

- A. jam gaila mažo beginklio berniuko.
- B. mano, kad parduoti galima viską.
- C. nori tapti garsiu žmogumi.
- D. žino, kad yra norinčių pirkti tigrus.

ĮRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

11 užduotis

Reklama – svarbus masinės kultūros elementas. Kuo naudinga reklama ir kokią kelia grėsmę? Pateik po vieną pavyzdį.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Perskaityk tekstą ir atlik 12–18 užduotis

POVILUI

Povilai, pas savo kaimyną tikriausiai
Sočiųjų pietų niekad nesulauksi,
Voratinklių gijos vejas mano kamarėlėj¹,
Ir vyno rūšiai beveik ištuštėję.
Bet duonos ir druskos (kaip patarlė sako)
Prieš tave bus padėta – jos visad užteko.
Muziką ir giesmę čia visad girdėsi,
Ak, už ją netgi nieko nemokėsi,
Nes trumposios eilės² čia uždera gausiai,
Lengviau nei miežiai, ar rugiai geriausi.
Taigi sėski už skobnių, gerasis kaimyne,
Nes seniai nebuvojai tokioje linksmybėj,
Kur daugiau juoktis nei valgyti leidžia:
Tačiau poetams daug ką atleidžia.

Jan Kochanowski, *Do Pawła*, [w:] Tegoż, *Fraszki*, Kraków 1998.

¹*voratinklių gijos vejasi* – čia reiškia tuščias patalpas

²*trumposios eilės* – čia: trumpi eilėraščiai, epigramos, [lenk. *fraszki*]

12 užduotis

Povilo kaimynas yra

- A. turtingas muzikas.
- B. taupus šeimnininkas.
- C. neturtingas poetas.
- D. rūpestingas ūkininkas.

IRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

13 užduotis

Lentelėje pateiktos su tekstu susijusios informacijos. Nurodyk, kuri iš jų neteisinga ir prie to sakinio pažymėk F.

1.	Kalbantysis asmuo kviečia svečius prie gausiai apkrauto stalo.	F
2.	Eilėraštyje kalbančiam asmeniui susitikimai su draugais kelia džiaugsmą.	F
3.	Kalbančiojo asmens nuomone, gera susitikimo nuotaika yra svarbiau, negu valgiais apkrautas stalas.	F

14 užduotis

Su kuriuo posakiu susijusi ši citata?

*Bet duonos ir druskos (kaip patarlė sako)
Prieš tave bus padėta*

- A. Eiti į pasaulį duonos ieškoti.
- B. Veltui kieno duoną valgyti.
- C. Pasitikti su duona ir druska.
- D. Ne iš vienos krosnies duoną valgyti.

15 užduotis

Eilėraščio kalbantysis mano, kad

- A. poetai nesiskaito su kitais žmonėmis.
- B. poetams svarbiausios materialinės gėrybės.
- C. poetai nemėgsta priiminėti svečių.
- D. poetams daug atleidžiama.

16 užduotis

Dėl to, kad poetas vartoja apostrofą, tekstas primena

- A. graudų skundą.
- B. oficialų raštą.
- C. draugišką patarimą.
- D. draugų pokalbį.

ĮRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

Perskaityk tekstą ir atlik 17–21 užduotis

ŠEKSPYRAS GREENBLATTO AKIMIS

Skirtingai nuo įprastinių slaptų pasižiūrėjimų ar pasiklausymų, „landžiojimas į anapus“ (apibrėžimą [lenk. „zaświatowe wścibstwo“] skolinuosi iš Wisławos Szymborskos, kuri taip yra pavadinusi detektyvinius biografų susidomėjimus) siekia kilnesnių dalykų nei domėjimasis svetima pinigine ir alkova¹, kuriuo minta tabloidai². Galų gale visos dramos, skandalai, emocijos ir beprotybės laikui bėgant pasidengs taurinančia laiko patina.

Stephenas Greenblattas, naujausios knygos apie Šekspyrą autorius, savo svarstymų pagrindu priėmė tezę, kad asmeninė patirtis turėjo tapti Šekspyro dramų medžiaga (kitaip nebūtų tokios nuostabios). Ten ieško biografinių pėdsakų, paleisdamas vaizduotės vadžias, bet laikydamasis kelio, kurį ženklina kelrodžiai – išlikę dokumentai.

Ar baigęs mokslą Viliamas Šekspyras dirbo pas tėvą pirštininku (tiek daug jo poezijoje palyginimų, susijusių su odos išdirbimu)? O galbūt priėmė pasiūlymą dirbti mokytoju žemvaldžių šeimoje, ten susidūrė su konspiruojančiais, į religinį pagrindį nustumtais katalikais? Ar jo santuoka su aštuoneriais metais vyresne moterimi buvo laiminga?

Greenblattas, Harvardo universiteto profesorius, į visus klausimus turi atsakymus, bet neperša jų primygtinai. Daug išvadų pateikia skliaustuose, apsidrausdamas žodžiais: „neatmetant“, „beveik tikrai“, „galbūt“, „jeigu Šekspyras“, „manytina“, „galima spėti“, „tikėtina“, „panašu, kad“ etc. Man kaip tik tai netrukdė, skaičiau šį iš faktų, analizių ir dedukcijų susiuvintą skiautinį³ susižavėjusi, nes Greenblatto vizija, patraukli ir vientisa, tikrai daug paaiškina. Tiesa glūdi geroje prozoje, o Šekspyras – išipainiojęs į asmenines dramas ir epochos konfliktus, „manytina, jog“, o netgi „tikėtina, jog“ iškyla joje kaip gyvas.

Šekspyrologai⁴ autorių sumalė į miltus, tačiau skaitytojai išskėlė knygą į bestselerių⁵ sąrašus (Greenblattas yra ir filmo „Įsimylėjęs Šekspyras“ konsultantas ir šio filmo sėkmės bendraautoris).

Pagal: Joanna Szczęsna, *Czytajcie a znajdziecie*, <http://wyborcza.pl>

¹ alkova – seniau miegamasis

² tabloidas – bulvarinė spauda; laikraštis, kuriame informacija pateikiama kaip pigi sensacija

³ skiautinis – kompozicija, siuvinys iš įvairių medžiagų skiaučių, susiuvus sudarantis naują raštą

⁴ šekspyrologas – mokslininkas, tyrinėantis Šekspyro kūrybą

⁵ bestseleris – knyga, kuri vienu metu pasidaro nepaprastai populiari, perkamiausia, nepriklausomai nuo jos literatūrinės ir meninės vertės

[234 žodžiai]

17 užduotis

***Landžiojimas į anapus [Zaświatowe wścibstwo]* – taip straipsnyje apibūdintas biografų susidomėjimas**

- A. gyvųjų ir dvasių pasaulio ryšiais.
- B. privačiu jau mirusių kūrėjų gyvenimu.
- C. šiuolaikinių žvaigždžių gyvenimo skandalais.
- D. mirusio kūrėjo palikuonių likimais.

IRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

18 užduotis**Sutinkamai su Stepheno Greenblatto interpretacija, Šekspyro kūriniai**

- A. turi autobiografinių elementų.
- B. neturi ryšio su realybe.
- C. registruoja svarbiausius epochos įvykius.
- D. perteikia paslėptą anuometinių valdovų kritiką.

19 užduotis**Straipsnio autorė gerai įvertino Greenblatto knygą, nes**

- A. knyga atsirado bestselerių sąraše.
- B. knygos pagrindu sukurtas filmas apie Šekspyra.
- C. knygoje įdomiai aiškinama Šekspyro kūryba.
- D. knygą parašė Harvardo universiteto profesorius.

20 užduotis**Greenblattas savo knygoje daug išvadų pateikia skliaustuose, nes**

- A. taip pažymi cituojamas nuomones.
- B. yra atsargus, reiškdamas savo nuomones.
- C. pateikia papildomų paaiškinimų.
- D. yra įsitikinęs savo teisumu.

21 užduotis**Kaip šekspyrologai įvertino Greenblatto knygą?**

- A. Priėmė knygą abejingai.
- B. Išreiškė savo susižavėjimą.
- C. Nepagailėjo kritikos.
- D. Pripažino ją bestseleriu.

ĮRAŠYK ATSAKYMUS Į ATSAKYMŲ LAPĄ!

